

hemelen heir-
ide gezongen:
laatsen en op
en".

og stond voor
olbrenge van
j geboren om
blijven, maar
dozes en Pro-
reven, dat Hij
uit de doden
—46). En zo-
Hem juichte:
ons gegeven"
rschappij rust
Wonderbare,
Vredevorst"
de nacht der
niet hen!

Hem geloven,
Vant het Kind
en kwam, vol-
m wel gelegd
ig minder ge-
len des doods,
allen de dood
k met eer en
ersen over de
in 2).

Zijn deugden
les doods, op-

an het lijden
erlijkheid, die
e lijdende Ko-
ll, en verhoor
Hij doet aan
de wilde bees-
w Naam mijn
gemeente zal
aat Hij straks
maal aanrich-
ten om Zijnen-
ten en verza-
ken, die Hem
enschap groet
e tafelspreuk:

Hem legde in
tof des doods,
de dood door
a te geven tot

is vervuld. En
heeft zijn taak
Hem geloven,
meerdere van
orden tot een
rlesbaar goed.
n, „in de len-
vas hij niet in
tweede Adam
est. Hij kwam
adam niet ver-
edergeven. En
t, daarom zegt
een Romeinse
en tijd; weder-

an worden de
ggeruimd, de
met de reini-
weg en het

erd heeft hoe
groot de toorn
j ze ongestraft
pittere en sma-
dan wordt de
jk, grote blij-
ben we eigen-
nodig. Omdat
d nabij ons is,
st het hart te
met de mond
pgewekt heeft.

es doods.

d.

G. VISEE.

Zie, de dagen komen, spreekt de HERE, dat Ik met het huis van Israël en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken. Jeremia 31:31.

In Jeremia's profetische prediking luiden de klokken van Advent.

Al is het dan A d v e n t i n v e r b e r g i n g. Jeremia moet, of liever, mag het 's HEREN „troetelkind" Efraim, Zijn „afkerige dochter" Juda toe-roepen: De HERE schept wat nieuws op de aarde. Wat is dat nieuwe? Het wordt in een „masjaal"¹⁾ gezegd: „de vrouw zal om de man komen". Door het gebruik van die masjaal gaat de Adventsprediking in verbergings.

Over dit nieuwe, dat de HERE scheppen zal, gaat Jeremia echter in het vervolg van zijn prediking uitweiden.

„Zie, de dagen komen, spreekt de HERE, dat Ik met het huis van Israël" (dus met Efraim, Mijn „troetelkind") „en met het huis van Juda" (de jonkvrouw Sions, de „afkerige dochter") een nieuw verbond zal maken".

Een nieuw verbond. Hier komen vele vragen op. Vooral, omdat het Woord des HEREN, dat de profeet moet doorgeven, dat „nieuw verbond" nader gaat belichten in een tegenstellende redenering: „niet maar". Niet naar het verbond met de vaders gesloten, en op de Horeb bevestigd — maar: „Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven, en die in hun hart schrijven" (vs 32, 33). Niet: het leren kennen van de HERE door een ander — maar: ieder mag en kan persoonlijk God kennen (vs 34).

Julst deze tegenstelling doet ons vragen. En die vragen zijn gesteld ook! Men heeft gevraagd: wordt hier eigenlijk niet gezegd, dat het Oude verbond verbreekbaar is, en het Nieuwe niet? En als dat zo is, volgt daar dan niet logischerwijze uit, dat in de Nieuwe Bedelling het verbond in feite slechts is opgericht met de ware gelovigen, de wedergeborenen, de uitverkorenen? Dat dus in de Nieuwe Dag van bondsbreuk eigenlijk geen sprake kan zijn? En dat de onderscheiding tussen verbond in kern en in bolster, in wezen en in verschijning, als uitwendig en inwendig verbond, nog zo dwaas niet is? Maar indien dit zo mocht zijn, moeten we dan ook niet concluderen, dat tijdens de Oude Bedelling, toen Israël de Wet van God ontving op twee stenen tafelen, die Wet niet in het hart werd ingeschreven? Was er dan wel hartsvernieuwing, wedergeboorte mogelijk? En hoe zit het dan met het contrast, waarvan vs 34 spreekt: in de dagen van het „nieuw verbond" kennen te allen de HERE, van de kleinste tot de grootste toe — daarvoor, in de tijden, die beheerst werden door de uitvoering uit het diensthuis van Egypte, was er alleen het onderwys, dat op kennis-zoeken-van-de-HERE aandrong?

Ja, Jeremia's woord stelt voor veel vragen. En hoezeer het antwoorde op dit complex van vragen aangegrepen is door de wetenschap der dogmatiek, kan ieder constateren, die handhoeken voor de dogmatiek onder zijn bereik heeft. Dat is niets verontrustends: het spreekt vanzelf, dat b.v. de locus de foedere, het hoofdstuk over het Verbond, nooit aan deze plaats uit Jeremia 31 kan voorbijgaan. Wel is erg, als de scholastiek zich aan de Schriftuurlijke exegese van dit Schriftwoord vergriipt. Dat dit gebeurd is, speciaal in de laatste tijd — wie in de Vrijmaking heeft meegeleefd, zal zich dat herinneren²⁾.

Het is hier echter de plaats niet, om dit te doen. Ik merk alleen op, dat het nieuwe in het verbond, waarvan de tekst spreekt, dogmatisch gesproken, natuurlijk nimmer te zoeken is in het wezen van het verbond der genade, dat de HERE reeds direct na de zondeval met de mens heeft willen sluiten (daarbij de eerste Adam vervangende door de Tweede, de Wortel der nieuwe mensheid), maar in de voortgang van de heilshistorie, in de overgang der Kerk van de staat de onmondigheid tot die der zelfstandigheid, der volwassenheid.

Maar het gaat nu niet om een dogmatische verhandeling.

Ge moet in het raam van deze en de vorige „Schrift-overdenking" alleen maar vragen: wat betekent het voor Israël, voor dat „troetelkind" Gods, Efraim, voor die „afkerige dochter", de jonkvrouw Juda's, dat de HERE iets nieuws schept op de aarde? dat de vrouw om de man zal komen? dat de HERE met die beide huizen een nieuw verbond zal maken?

Dat is A d v e n t i n v e r b e r g i n g!

Dat betekent een hymne op de onveranderlijke, trouwe liefde van de God des Verbonds! Want Hij stelt een nieuw begin. De draden immers van het verkeer des Verbonds zijn, van Israël's kant, volkomen afgeknapt. Ge moet dat maar eens lezen, in dat ontroerende, scherpe requi-sitoir, dat de schrijver van het tweede boek der Koningen geeft, wanneer hij de cata-

strofe beschreven heeft, die tengevolge van het oordeel des HEREN gekomen is over het tienstammenrijk, dat „troetelkind" van Jahweh, als Efraims laatste koning, Hosea, in gevangenschap is gevoerd, en Samaria ingenomen door de Assyrische heerser Salmaneser³⁾.

Hoe heeft (gelijk ge daar lezen kunt) het „troetel-kind" Efraim zijn God en Vader op het hart getrap. Er was geen houden meer aan: het eindgericht moest losbreken. En zo staat het in Jeremia's dagen precies zo met de jonkvrouw Jeruzalema, de „afkerige dochter"; er is geen houden meer aan: straks zal een stem gehoord worden in Rama, een klage, een zeer bitter gewezen; Rachel weent over haar kinderen (n.l. als ook de jonkvrouw Juda's in ballingschap wordt weggevoerd); zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat zij niet zijn⁴⁾.

En tóch.....

Het blijft Advent! De klokken luiden, in Israël's allerbangste nacht.

„Bedwing uw stem van gewezen, en uw ogen van tranen"⁵⁾.

De vrouw zal om de man komen.

Een nieuw verbond maak Ik, en met het huis van Juda, en met het huis van Israël. Dat wil niet zeggen, dat er een ander verbond komt — maar dat de HERE een nieuw begin stelt!

En dat is zo verrassend, juist in deze situatie, dat de masjaal „De vrouw zal om de man komen", aangevend het totaal-andere, dan wat verwacht mocht worden, hier op haar plaats is.

Die situatie is immers, dat de HERE in Zijn gerichten doet wat de schrijver van Koningen als niet een stem van zeer bitter gewezen heeft moeten constateren: „alzo verwierp de HERE het ganse zaad van Israël, en bedrukte hen, en gaf ze in de hand der rovers, totdat Hij hen van Zijn aangezicht weggeworpen had"⁶⁾.

Het kleed van de nacht, dik en donker, valt daarmee over de Adventsverwachting der eeuwen, haar handen uitstrekkend naar de komende Slangenvertreder. Er is voor niets meer plaats dan voor de klacht van Ethan⁷⁾: „Gij zijt vervolgd geworden tegen Uw gezalfde; Gij hebt het verbond Uws knechts te niet gedaan; Gij hebt Zijn kroon ontheiligd tegen de aarde.....".

Alle draden des Verbonds afgeknapt?

Neen, de HERE neemt de draad des Verbonds weer op, waar deze gebroken ligt: een nieuw verbond! Geen ander, maar hetzelfde. En tóch: een nieuw verbond. Een nieuw begin.

En hoe vast dat is — lees daar maar van in de laatste verzen van Jeremia 31:35—40. Zo vast, zo betrouwbaar is de toezegging des HEREN over dat nieuwe verbond, als de ordeningen van het zonnelicht des daags, van maneschijn en sterrenlans des nachts! „Indien deze ordeningen van voor Mijn aangezicht zullen wijken, spreekt de HERE, zo zal ook het zaad Israël's ophouden, dat het geen volk zij voor Mijn aangezicht, al de dagen" (vs 36).

Advent in verbergings! Geen woord van de komende Messias wordt hier geroep — en tóch spreekt het alles van het Zaad der vrouw, dat komen zal om de slang de kop te verpletteren.

Weifelt ge nog, „afkerige dochter"?

Wordt straks Jeruzalem een ruïne? de Tempel een puinhoop? Stort de troon van David, het altaar van Aäron in — die beide zuilen van de theocratie, pijlers van de Messiaanse toekomst?

Een nieuw verbond! „De vrouw zal om de man komen". Hoor, bijna zes eeuwen later, zingt daar een schuchtere, frisse meisjesstem: „Hij heeft machtigen van de tronen getrokken, en nederigen heeft Hij verhoogd!"⁸⁾. En slechts luttele maanden later voegt daar een krachtige, blijde, hergeven mannenstem aan toe: „Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Op-gang uit de hoogte"⁹⁾.

Advent in verbergings — wie zó Jeremia 31 leest, die leert het hooglied zingen op de soevereine liefde van de Drieënnige God!

Groningen.

J. SMELIK.

¹⁾ Zie 2 Kon. 17:1—23.

²⁾ Jerem. 31:15.

³⁾ Jerem. 31:16a.

⁴⁾ 2 Kon. 17:20.

⁵⁾ Ps. 89:39b, 40.

⁶⁾ Lucas 1:52.

⁷⁾ Lucas 1:78.

⁸⁾ Lucas 1:78.

⁹⁾ Lucas 1:78.

CORRESPONDENTIE.

Zoals onze lezers bemerken geven wij deze week ons blad in een omvang van 12 pagina's. De bedoeling is, dat we, in verband met de Kerstdagen volgende week niet verschijnen. Het eerstvolgend nummer verschijnt dus D.V. op 5 Januari a.s. DE UITGEVERS.

Revolutie viere of revolutie maken

De wat ouderen onder ons herinneren zich het bloedbad, dat Adolf Hitler in de zomer van 1934 eigenhandig aanrichtte onder zijn allernaaste medewerkers, nauwelijks een jaar na de machtsovername, toen generaal Von Schleicher, Roehm en vele andere „alte Kämpfer" van de N.S.D.A.P. in München en andere plaatsen gracieus gelegenheid ontvingen zichzelf het leven te benemen of door de handlangers van de Führer eenvoudig werden neergeknald.

Een onvergetelijk als de feiten zelf is voor wie haar gehoord hebben het ooggetuigenverslag van de toenmalige duitse propagandaminister Doctor Joseph Goebbels, die een dag na de slachting op de oude kameraden over alle duitse zenders het volk inlichtte over de aard en de achtergrond van de crisis. De man, die zelf nog al boter op het hoofd had en daarom beter zou gedsan hebben niet in de zon te gaan staan, schilderde niet zonder talent — het zij toegegeven — de sensationele tocht van de Führer boven het nachts-tille Duitsland naar de hoofdstad der beweging: naar München. Mocht men de doctoer geloven, dan was het enige doel van de leider geweest een nest vol pervers onzedelijkheid met één slag uit te roeien en het arme, onwetende duitse volk van die dreigende pest te verlossen. „In deze nacht" — zo verzekerde Zijne Excellentie — „heb ik de Führer voor het eerst leren kennen". Waarop een schildering van des Führers zedelijke kwaliteiten volgde, zo indrukwekkend, dat voor vele Duitsers en andere Germanen pas de werkelijkheid van Eva Braun deze mythe vermocht te achterhalen.

De waarheid was een andere.

De perversiteit van sommige slachtoffers van het bloedbad 1934 was niet meer dan het voor de gelegenheid zeer wel te pas komend décor, waarachter zich in feite een puur-politieke „zuivering" voltrok.

Roehm en de zijnen waren 't beu. Sinds de machts-overname waren Hitler en anderen bezig in door de propagandaminister goed geësceneerde en met alle kunstgrepen der massapsychologie keurig geregisseerde massabijeenkomsten de revolutie van 1933 feestelijk te herdenken. Maar volgens Roehm e.s. stond bij al die feestelijkheid de revolutie zelf stil. En — dat verhalen de boeken niet — zij begeerden, zoals het in hun kring werd geformuleerd, zij begeerden niet de revolutie te viere, zij wilden voortgaan revolutie te maken.

De geschiedenis heeft het ongelijk van Roehm — althans op dit punt — bewezen. En het is gebleken dat — alweer op dit punt — Adolf Hitler over grotere staatsmanswijsheid en revolutionaire tactiek beschikte dan de raddraaiers in München. Bij al de feestelijkheden ging de radicalisering van de revolutie wel door. De Joden, en waarlijk die niet alleen, hebben het ondervonden.....

En tóch.....

Daargelaten nu heel deze lugubere geschiedenis, daargelaten de vraag van gelijk en ongelijk, de formule is ons van dat we haar hoorden, nooit weer uit de gedachte gegaan: revolutie viere of revolutie maken.

Van revolutie naar reformatie, dat is zelfs in de gedachte, een hele sprong.

En tóch.....

Waren ze er niet, die een reformatie-daad gaarne overlieten aan anderen en die voor een reformatie-herdenking altoos te vinden waren? En zijn ze er niet? Die geen 31e October laten voorbij gaan, zonder hervormingsdag te viere? Die anderen drenkten en zelf zich bedronken bij de herdenking van de Af-scheiding en van de Doleantie? En die vandaag Gods arme kerk laten verkommen? Om het zaakje bij elkaar te houden? Hun zaakje dan? Terwijl God Zijn Zaak juist door voortgaande reformatie, zo vaak het Hem belijft die te geven, bijeen brengt en Zijn verstrooide schapen vergadert?

En is dát niet het gevaar, dat ook ons weer bedreigen kan, misschien reeds acuut ons bedreigt, dat we reformatie gaan viere en leven bij „aanwezige genade" in-stede van Het Licht te volgen, Het Voortgaande Licht?

Die Mij volgt.....

Dat Licht staat dus niet stil.

Het is nooit een vuurbaak achter ons!

Het gaat ons vóór.

Als de vuurkolom.

Wie die vuurkolom volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben.

Die Mij volgt.

Die alleen!

D. E. C.